

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

Participation of population in water resources administration for consume
at Kokthong sub-district administrative organization, Muang district, Loei province

ปภาดา นามป๋อง¹ วิจิตรา ศรีสอน²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระดับความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวนทั้งสิ้น 349 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์การบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในชุมชนเกือบทุกหลังคาคร้วเรือนได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่ ทั้งใช้ในการอุปโภคและบริโภค มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อบริหารทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะด้วยประชาชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เหนื่อยล้าจากการทำงาน เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้นจึงไม่ค่อยได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งงานเกษตรกรรมบางอย่างจะละทิ้งไม่ได้ จึงปล่อยให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานดำเนินการกันเอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากพอ จึงไม่กล้าตัดสินใจหรือร่วมวางแผนดังกล่าว และปล่อยให้เป็นของท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบ บางส่วนก็อาจคิดว่าตัดสินใจไปก็เปล่าประโยชน์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบและติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตามประเมินผล หรืออาจคิดว่าเป็นเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบและติดตามประเมินผลเท่านั้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

The purpose of this research were to : 1) to study level the participation of population in water resources administration for consume at Kokthong sub-district administrative organization, Muang, Loei. 2) to compare the different participation level of population in water resources administration for consume at Kokthong sub-district administrative organization, Muang, Loei by distinguishing followed sex, age, education, career, salary, and frequency level of connection with Kokthong sub-district administrative organization This research was quantitative. The tool used for data collection was a questionnaire, and formal interview by steps. The sample size of quantitative research was 349 populations in Kokthong sub-district administrative organization, Muang, Loei.

The results of the study were:

The participation of population in water resources administration for consume at Kokthong sub-district administrative organization, Muang, Loei as a whole was at low level, by aspect were the population participated in advantages of water resources administration for consume was at middle level; may was the most of population in community got advantages from water resource for using and consume. The participation in perform for the water resources administration was at low level; may be the most of populations were an agriculture, so made them tried from working ; they didn't interest in participation of the activities, and some work cannot abandon. The participate of deciding in water resources administration or consume was at low level; may was the most of population were not enough knowledge and understanding: so made them made cannot deciding or planning ; so let's responsible to local organization, and participation in checking and evaluation activity was at low level; may was the most of population no had knowledge and no understanding about checking and evaluation; may was they thought that it was only manage especially the part of Kokthong sub-district administrative organization or other organization.

Keywords: participation of population in water resources management

ความเป็นมาของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2745 เป็นต้นมา โดยการเริ่มกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความมั่นคง ประสิทธิภาพและประชาธิปไตยไปพร้อมๆ กัน ดังนั้น ในระยะแรกๆ การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงยึด

หลักการรวมอำนาจและหลักการกระจายอำนาจควบคู่กันไป โดยคงให้มีข้าราชการรวมอยู่ด้วยในบางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพและประหยัด เนื่องจากท้องถิ่นมีรายได้น้อยและขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพต่อมาในระยะหลังๆ รัฐบาลก็ได้มีความพยายามที่จะกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารในองค์การปกครองส่วน

ท้องถิ่นทุกระดับ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ตามมาตรา 35 คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ พิจารณาถึงความจำเป็นและความคุ้มค่าที่ต้องมีองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่ก่อตั้งโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยให้ครอบคลุมเรื่องสำคัญ 10 ประเด็น และประเด็นที่ 6 กล่าวถึงกลไกที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม และการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนและทุกระดับ (สุดาภรณ์ อรุณดี, 2558)

และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งเป็นแผนเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา และโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายในการพัฒนา โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ ซึ่งมาจากการจัดประชุมประชาคมของหมู่บ้านและประชาคมตำบล ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

องค์การบริหารส่วนตำบลกททอง ได้มองเห็นถึงความสำคัญในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน และสามารถสนองตอบปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2558 – 2560 ขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ได้กำหนดยุทธศาสตร์และ

แนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย แตกต่างกัน

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน อย่างไร
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระดับความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกททอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ดังนี้

ตัวแปรต้น

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. การศึกษา
5. ประกอบอาชีพ
6. รายได้
7. ระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.

ตัวแปรตาม

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำ ในการอุปโภคบริโภค
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมรับผลประโยชน์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การตรวจสอบและติดตามประเมินผล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวนทั้งสิ้น 2,736 คน กลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้ คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 349 คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเรียงจาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของลิเคิร์ต (Best & Kahn, 1993)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทีมงาน โดยทำหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น และประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 349 คน โดยการตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะตามที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติทดสอบที่ t-test, F-test (One Way ANOVA) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป เพื่อทำการทดสอบ

เป็นรายคู่ ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตรรกะ แบบอุปนัย ย่อยไปใหญ่ (Inductive) และสรุปสังเคราะห์มาเป็นแนวทางคำตอบเขียนเป็นเชิงพรรณนาเป็นเนื้อหา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ในข้อมูลหรือการตีความสร้างข้อสรุปและขยายผลการศึกษาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย สามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 349 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 46.99 และเพศหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 53.01 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 27.79 สถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 64.76 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.23 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 50.72 รายได้(ต่อเดือน) 10,001-15,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 39.26 และระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.มากกว่า 10 ครั้ง ขึ้นไป จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 50.71 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบและติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เข้าร่วมประชุมตัดสินใจวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ เคยร่วมตัดสินใจและเสนอปัญหาและความต้องการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคเคยร่วมตัดสินใจ ใช้แนวทางการแก้ไขปัญหากเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและความต้องการของ

ชุมชน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ เคยร่วมตัดสินใจและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคของชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เข้าร่วมในการประชุมและวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค เข้าร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ แสดงความคิดเห็นในแผน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมรับผลประโยชน์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างพอเพียงทั้งด้านอุปโภคและบริโภค รองลงมาคือ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค มีความคุ้มค่าและยั่งยืน มีความรู้สึกพึงพอใจในการรับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ชุมชนของท่าน มีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เข้าร่วมในกิจกรรมการติดตามประเมินผลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน รองลงมาคือ ให้การช่วยเหลือและให้ความร่วมมือด้านการตรวจสอบและติดตามประเมินผลในการจัดการน้ำ เข้าร่วมในการเฝ้าระวังและติดตามผลการปฏิบัติในการพัฒนาทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ เคยนำเสนอข้อมูลเพื่อประเมินผลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ทุกด้าน 'ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 'ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 'ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมรับผลประโยชน์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับในด้านอื่นๆ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวมประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขายและนักธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีรายได้ (ต่อเดือน) ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ (ต่อเดือน) ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต. ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ใน

การอุปโภคบริโภค ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อบริหารทรัพยากรน้ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับในด้านอื่นๆ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.มากกว่า 10 ครั้ง ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ ในการอุปโภคบริโภค สูงกว่าประชาชนที่มีระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต.ต่ำกว่า 5 ครั้ง และประชาชนที่มีระดับความถี่ในการติดต่อกับ อบต. 5 – 10 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผู้วิจัยมีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์การบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะประชาชนในชุมชนเกือบทุกหลังคาครัวเรือนได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่ ทั้งใช้ในการอุปโภคและบริโภค มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เพื่อบริหารทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับน้อย

เป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เหนื่อยล้าจากการทำงาน เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้น จึงไม่ค่อยได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งงานเกษตรกรรมบางอย่างจะละทิ้งไม่ได้ จึงปล่อยให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานดำเนินการกันเอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากพอ จึงไม่กล้าตัดสินใจหรือร่วมวางแผนดังกล่าวฯ และปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบ บางส่วนก็อาจคิดว่าตัดสินใจไปก็เปล่าประโยชน์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบและติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย เป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตามประเมินผล หรือเข้าใจว่าเป็นเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลกทองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบและติดตามประเมินผลเท่านั้น

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง โภธิกรกระจำง (2551) ที่ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนบ้านพะดี ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนบ้านพะดี ด้านการใช้แหล่งน้ำของชุมชนร่วมกันนั้น ไม่มีกฎการใช้น้ำอย่างจริงจังทำให้ชาวบ้านยังไม่เข้าใจกฎหรือกติกาในการใช้แหล่งน้ำ ด้านการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ พบว่า ยังไม่มีการดำเนินการจัดการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำอย่างเป็นทางการเป็นรูปแบบที่ถูกต้องหรือมีความชัดเจนอย่างจริงจัง ทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจวิธีการที่บำรุงรักษาจนทำให้ชาวบ้านบางส่วนไม่เห็นความสำคัญรวมถึงให้ความร่วมมือมากนัก ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ พบว่า ชาวบ้านยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องแหล่งน้ำ ขาดกิจกรรม

หรือยังขาดผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนขาดงบประมาณ ยังไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ รวมถึงชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน และด้านการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษน้ำ พบว่า ยังไม่มีการกำหนดขอบเขตของแหล่งน้ำอย่างชัดเจน ชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบในการดูแลรักษาแหล่งน้ำต่างๆ ที่เป็นทางการ และขาดการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูเบศร์ เมื่องมูล (2551) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกร กรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเกษตรกรส่วนใหญ่คือ 1) ขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร 2) ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ควรต้องร่วมกับหลายหน่วยงานในการดำเนินงาน 3) ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย และ 4) กลุ่มไม่มีอำนาจแท้จริงในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรในชุมชนสำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำแบบมีส่วนร่วม

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภค บริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย สรุปโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาด้าน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมรับผลประโยชน์จากการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภค พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง อาจ

เป็นเพราะประชาชนในชุมชนเกือบทุกหลังคาครัวเรือน ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่ ทั้งด้านการใช้ อุปโภคและบริโภค สำหรับระดับมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ เพื่อบริหารทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับน้อย เป็นเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เหนื่อยล้าจากการทำงาน เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้น จึงไม่ค่อยได้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งงาน เกษตรกรรมบางอย่างจะละทิ้งไม่ได้ จึงปล่อยให้ เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานดำเนินการกันเอง มีส่วนร่วมใน การตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรน้ำในการอุปโภค บริโภค อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากพอ จึง ไม่กล้าตัดสินใจหรือร่วมวางแผนดังกล่าวฯ และปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบ บางส่วนก็อาจ คิดว่าการตัดสินใจไม่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น อย่างรูปธรรมที่ชัดเจน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ ตรวจสอบและติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย เป็น เพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตามประเมินผล หรือ เข้าใจว่าเป็นเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการ ตรวจสอบและติดตามประเมินผลเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำในการ อุปโภคบริโภค ขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง ใน รายด้าน เช่น ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล ซึ่งเมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

น้อย จึงขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปดำเนินการ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง ควรจัด ประชาคมหมู่บ้านในเรื่องการบริหารทรัพยากรน้ำ โดย เน้นให้ประชาชนเป็นหลักในการเข้ามาเป็นคณะทำงาน ประชุม แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหา

2. องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง ควร ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ ติดตามและประเมินผลในการบริหารทรัพยากรน้ำให้มาก ยิ่งขึ้น โดยการทำหนังสือเชิญประชาชนมาประชุม แสดง ความคิดเห็น และเสนอปัญหาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

3. องค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง ควรจัด อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ จากน้ำ รณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัด และจัด เวทีแสดงความคิดเห็นในการบริหารทรัพยากรน้ำอย่าง คุ่มค่าและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารทรัพยากรน้ำขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อให้มี แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารทรัพยากรน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบล กกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรวิจัยปัญหาและอุปสรรคของการมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการ อุปโภคบริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

3. ควรศึกษาวิจัยวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการอุปโภค บริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลกกทอง อำเภอ เมืองเลย จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ภูเบศร์ เมืองมูล. (2551). การมีส่วนร่วมในการ
จัดการน้ำเพื่อการเกษตรและแนวทางการ
แก้ไขปัญหาคารขาดแคลนน้ำของ
เกษตรกร กรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำบ้านแม่
สาใหม่ อำเภอแมริ่น จังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สมปอง โพธิกรกระจำง. (2551). แนวทางพัฒนาการ
จัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนบ้านพะดี
ตำบลรวมไทยพัฒนาอำเภอพบพระ
จังหวัดตาก. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร.

สุดาภรณ์ อรุณดี. (2558). “เอกสารประกอบการสอน,”
ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อ
พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Best, J & Kahn, J.V. (1993). Research in Education
(7th.ed.) Boston : Allyn and Bacon.